

روایت ۶ سال فعالیت «کانون فرهنگی تربیتی انعکاس نور مهدوی» در حاشیه شهر؛ جایی که دختران محله مهدی آباد رفاقت و مهارت را در کنار هم تجربه می‌کنند

دخترانی برای ساختن فردای محله

عطایی ادر طبقه بالای مسجد صاحب الزمان (عج) محله مهدی آباد، چند متر قبل از پایان محدوده شهری، جمعی از دختران نوجوان کنار هم نشسته‌اند؛ دخترانی که بخشی از روزهای نوجوانی‌شان را در همین مسجد، در کلاس‌های آموزشی، برنامه‌های فرهنگی، اردوها و فعالیت‌های گروهی می‌گذرانند. اینجا برای آن‌ها فقط محل برگزاری کلاس نیست. نزدیک به ۶ سال است که «کانون فرهنگی تربیتی انعکاس نور مهدوی» تلاش می‌کند فعالیت فرهنگی برای دختران نوجوان حاشیه شهر را از برنامه‌های مقطعی و مناسبتی فراتر ببرد و آن‌ها را برای حضور فعال‌تر در محله و جامعه آماده کند. قصه کانون از سال ۱۳۹۹ و از دغدغه چند بانوی فرهنگی آغاز شد؛ بانوانی که خودشان از محله‌های مختلف شهر، از وکیل آباد و سجاد گرفته تا الهیه و قاسم آباد، راهی مدارس و محله‌های حاشیه شهر می‌شدند تا دختران مستعد را پیدا کنند. آموزش دهند و به آن‌ها فرصت تجربه کردن فعالیت فرهنگی بدهند. حالا بعد از گذشت ۶ سال، حدود سی دختر نوجوان به شکل ثابت در این کانون آموزش می‌بینند و در برنامه‌های فرهنگی محله نقش دارند؛ گروهی که قرار است خودشان، بخشی از جریان فرهنگی محله باشند، نه فقط مخاطب آن.

شروع یک دغدغه از مدرسه

زهرا ابراهیم نژاد، مربی کانون و یکی از بنیان‌گذاران آن، نقطه شروع این فعالیت را سال ۱۳۹۹ می‌داند؛ زمانی که همراه مهدیه سعیدی، معلمی دیگر در یکی از مدارس ناحیه ۴ فعالیت می‌کردند. به گفته او، مسئله اصلی این بود که برنامه‌های فرهنگی و تربیتی برای دختران دانش‌آموز، اثر ماندگار و مستمر داشته باشد. ابراهیم نژاد می‌گوید: سال ۱۳۹۹ بود که همراه یکی از همکاران به نام مهدیه سعیدی در یکی از مدارس ناحیه ۴ خدمت می‌کردیم. آنجا دغدغه‌ای داشتیم که فعالیت‌های فرهنگی و تربیتی مربوط به دانش‌آموزان دختر ماندگار و اثربخش باشد. او ادامه می‌دهد: قبل از آن بارها صحبت می‌کردیم که چون آموزش‌ها مقطعی و در فصل تحصیلی است، اثربخشی مطلوب را نخواهد داشت. ما آن موقع در همه اعیاد و مناسبت‌ها از استادان مختلف دعوت می‌کردیم و هم‌زمان با برگزاری مراسم، برنامه‌های فرهنگی متنوعی داشتیم، ولی آن‌طور که باید و شاید نتیجه نمی‌گرفتیم.

مستعد را شناسایی و برای ادامه مسیر فرهنگی کادرسازی کنیم. برای این کار نیاز داشتیم گروه سنی مشخصی را انتخاب کنیم. با مدیر مدرسه صحبت کردیم و قرار شد جنگی بازی محور اجرا و در خلال آن استعدادیابی کنیم؛ جامعه هدف نیز دختران کلاس چهارمی بودند.

جشن روز دختر با ۲۵ مهمان

البته فعالیت‌ها تنها به مدرسه محله محدود نمی‌شده و هر موقع شرایط ایجاب می‌کرده، سراغ تمام دختران محله هم می‌رفتند؛ مثلاً یکی از برنامه‌های پرمخاطب کانون در سال ۱۴۰۱ برگزار شد؛ جشن روز دختر در مسجد صاحب الزمان (عج). آئینه جوانبادی، از بانوان فعال محله، آن روز را به یاد دارد. او تعریف می‌کند: جای سوزن‌انداختن نبود و با اینکه کرونا شیوع داشت، بیش از ۲۵ دختر محله در مسجد صاحب الزمان (عج) مهمان ما بودند. این برنامه برای کانون یک تجربه مهم بود، اما فعالیت مستمر همچنان مسئله اصلی باقی ماند. با پایان سال ۱۴۰۱، بچه‌ها از هم فاصله گرفتند و فعالیت فرهنگی منظم به شکل مورد نظر بنیان‌گذاران ادامه پیدا نکرد. اعضای کانون دوباره به مدرسه برگشتند و در طول سال تحصیلی فعالیت‌هایشان را دنبال کردند.

«ستاره‌باز» استعدادیابی با بازی

سال ۱۴۰۲ برنامه‌ای با عنوان «ستاره‌باز» آغاز شد؛ طرحی که قرار بود در قالب بازی و فعالیت گروهی به استعدادیابی بپردازد. سعیدی درباره این برنامه می‌گوید: «ستاره‌باز» نام جذابی بود؛ بالوگو و کانالی پررونق و جذاب برای بچه‌ها. سه کلاس چهارم، جامعه هدف این برنامه بودند. بازی‌ها بدون طراحی قبلی اجرا نمی‌شد. او توضیح می‌دهد: یک ماه روی طراحی بازی‌ها فکر کردیم و در هر بازی به دنبال هدف خاصی بودیم. سعیدی برای توضیح روش کار، نمونه‌ای از بازی‌ها را به یاد می‌آورد: برای مثال، ابزاری را برای تولید کاردستی همراه با تنها یک چسب حرارتی در اختیار سه گروه می‌گذاشتیم؛ می‌خواستیم بدانیم در زمان

ابراهیم نژاد می‌گوید: در دبیرستان ثامن نور در بولوار فرامرزی عباسی حدود ۱۰ سال فعالیت می‌کردیم و با افراد توانمند ارتباط گرفته بودیم. از سوی دیگر، دانش‌آموزان با استعداد و دغدغه‌مندی هم طی آن سال‌ها به جایگاه‌های مختلف علمی و فرهنگی رسیده بودند و دوست داشتند در این کار همراهی کنند. برای همین تصمیم گرفتیم کانونی را ایجاد کنیم تا بتوانیم برنامه‌ها را منظم اجرا کنیم.

چرا حاشیه شهر؟

مهدیه سعیدی، دیگر بنیان‌گذار کانون، می‌گوید انتخاب حاشیه شهر اتفاقی نبوده است. او درباره آن روزهای می‌گوید: دور هم نشستیم و مدت‌ها گفت‌وگو کردیم و به این نتیجه رسیدیم که فعالیت‌هایمان را در حاشیه شهر ادامه دهیم، به این دلیل که این بچه‌ها دسترسی کمی به مجموعه‌ها و امکانات فرهنگی دارند. هدف آن‌ها از همان ابتدا فقط برگزاری چند کلاس و برنامه مناسبتی نبود. سعیدی تأکید می‌کند: ما می‌خواستیم به نوجوانان حاشیه شهر کمک کنیم تا هویت ایرانی اسلامی را در وجودشان تثبیت کنند و در قدم بعدی، نوجوانان کنشگر و تحول‌آفرینی در محله خودشان و بعد در سطوح بالاتر، در اجتماع باشند. او می‌گوید: حلقه اولیه این فعالیت فقط ۱۰ نفر مربی بود؛ گروهی کوچک که قرار بود به تدریج بزرگ‌تر شود.

پنجشنبه‌های متفاوت مدرسه

در قدم بعد، بنیان‌گذاران کانون سراغ قرارگاه‌های جهادی و کانون‌های مختلف می‌روند و همان سال تحت عنوان گروه جهادی «انعکاس نور مهدوی» از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مجوز می‌گیرند. فعالیت رسمی آن‌ها در دبستان عدالت محله مهدی آباد آغاز می‌شود. برنامه پنجشنبه‌ها شکل می‌گیرد؛ کلاس‌هایی که قرار نیست فقط یک موضوع را دنبال کنند. زبان انگلیسی، ریاضی، قرآن، کاردستی و دیگر فعالیت‌های علمی، فرهنگی و هنری در برنامه قرار می‌گیرد. ابراهیم نژاد درباره این مرحله می‌گوید: ما دنبال این بودیم که بچه‌های